

Приоритет в ромската ценностна система има и задоволяването с малкото, най-нужното

ливостта на родителите, за да съберат пари и да организират поне едно от изброените по-горе събития за своите деца. Веселбата трябва да е шумна, с отбрани гости и непременно с прочути музиканти. След изпълнението на този дълг родителите са спокойни, духовно уравновесени, крайно удовлетворени от родителската си мисия в живота. Говорейки за ценности при ромите, И. Томова определя сватбения ритуал като събитие, чрез което се зачитат и съхраняват традициите, на материално подпомагане на новото семейство и на предаване на ценностите и нормите на младото поколение (Томова 1995:48).

Приоритет в ромската ценностна система има и задоволяването с малкото, най-нужното, колкото и абсурдно да звучи за нероми или за такива роми, които никога не са имали щастието да се потопят в истинската ромска атмосфера на живеене. При истинския ром трупането на материални блага никога не е водещото начало и смисълът на неговия живот. Той е доволен тогава, когато разполага с най-необходимото, за да оцелее неговото семейство. Този тип ром компенсират липсата на материално благополучие с богата и волна душевност, както и с неподправено и искрено желание винаги да помогне на бедния, слабия, уязвимия. Ето защо сред ромите все още на голяма почит са гостоприемството и отзивчивостта, а трупането на материални блага е излишно бреме и грях пред слабите и уязвими хора в обществото. Съвременните роми, които се замогнаха значително през преходния период, стоят твърде далече от изконната ромска традиция и на тях зрялата част от ромската общност гледа с безразличие или по-скоро като на чужди.

И. Томова отбелязва, че при ромите гостът винаги е добре дошъл. С него не просто се споделя скромната трапеза – тя се отрупва с всичко, което има в дома, дори ако това означава недоимък в семейството през следващите дни (Томова 1997:48).

Липсата на амбиции да се властва над другите и да се предопределя чуждата съдба е друга характерна черта, с която не без основание ромите се гордеят. Липсата на стремеж за създаване на собствена държава е свързано с нежеланието им силните да потискат слабите. Освен това инстинктът за самосъхранение, който са развивали столетия наред, ги е научил, че *към другите трябва да се отнасят точно така, както биха искали да се отнасят към тях самите*.

Добронамереността към културата на мнозинството е също важен приоритет, който осигурява по-безпроблемно съжителство между роми и българи. За нея се говори винаги с уважение и желание най-добрите страни от нея да бъдат и тяхна култура. Придобитият обаче през вековете опит ги е научил да бъдат винаги бдителни. Твърде често те са били обект на асимилационни стремежи, на стремежи за пълната им интеграция в дадено общество, но с цената на цялостен отказ от културните си ценности. А ромите не искат да бъдат асимилирани.

В събраните и публикувани в последните няколко години сборници с автентични и авторизирани ромски приказки и легенди (Иванова 2002; Колев 2001; Колев 2002; Кръстева 2002; Марушиакова, Попов 1994; Марушиакова, Попов 1995; Нунев 1996; Нунев 2003; Нунев, Нунева 2003; Чапразов 2005; Петков 1996) общностните ценности на ромите са отразени много силно и образно и потвърждават горепосочените тези.